

Farda

Nr. 29

Pris: 20 Kr

Utges av
Afghanska Pennklubben

September 2004

FARDA utges av
Afganska Pennklubben
i Stockholm

LEDAREN speglar Afganska
Pennklubbens ståndpunkter
medan andra artiklar reflekterar
skribenternas personliga åsikter.

Ansvarig utgivare:
Dr. Akram Osman

Svenska delens redaktör:
Peter Hjukström

Prenumeration för 6 nr/år kostar:

150 Kr	Sverige
25 €	EU-länder
30 \$	Övriga länder

Prenumerationsavgiften och
bidrag till verksamheten sätts in
på :

Postgiro 445 68 71-5
Nordea konto 300 9 17 01325

ADRESS:

Afganska Pennklubben
Box: 15029
104 65 Stockholm

E-mail: info@farda.org
HEMSIDA: www.farda.org

I DETTA NUMMER

Minnesbeta

Av Dr. Akram Osman

Valen är mycket viktiga

Av Börje Almqvist

Valförberedelser i Badakshan

Av Börje Almqvist

**Utarmat uran - En framtida miljö-
katastrof?**

Av Anders Davidson

LEDARE

Minnesbeta

Av Dr. Akram Osman

För cirka 50 år sedan utnämndes en välutbildad tjänsteman och stadsbo av skattemyndigheten till skattedrivare i en avlägsen ort. Invånarna i byn var mycket bundna av sin stams seder och traditioner. De hatade sändebudet från Kabuls hov inte bara för att han drev in skatt utan också för att han var västerländskt klädd och slätrakad i ansiktet.

Tjänstemannen från skattemyndigheten, som var en listig person, hittade på ett speciellt klädesarrangemang för att göra alla tillfredställda och för att inte väcka bybornas irritation. Vid utförandet av sina officiella uppdrag klädde han sig som vanligt i en kostym, men för bybornas skull virade han en lagom uppseendeväckande turban runt huvudet för att på så sätt minska den negativa effekten av den icke omtyckta kostymen.

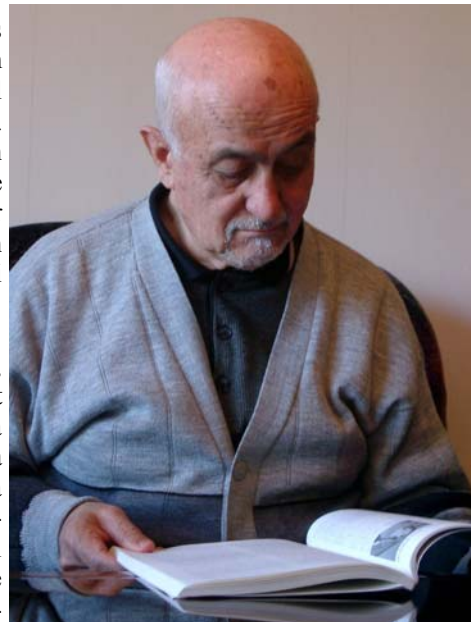
Byborna kommenterade ironiskt tjänstemannens klädsel på följande vis: "Vad konstigt! Uppifrån ser han ut som mullah och underifrån som tjänsteman".

Denna korta berättelse visar två paradoxala syner, kulturer och perspektiv. Denne tjänsteman var så pass klok att inse var i historien och geografin han befann sig. Det var bybornas, alltså folkets syn som han tog hänsyn till. Våra intellektuella grupper har sällan gjort någon konkret bedömning av den konkreta samhällsliga situationen. I stället har de begränsat sig till att utvärdera och granska sina egna triumfer och förluster.

Erfarenheterna visar att så fort makthavarna tillät en öppnare politisk atmosfär, hungtrade våra intellektuella efter att försöka erövra den politiska makten. Resultatet blev att makthavarnas väldiga maskineri snabbt rensade bort dem från den politiska scenen. Egentligen dömde den första, andra och den tredje generationens anhängare av konstitutionell monarki i vårt land ut sig själva på grund av felaktiga analyser och agerande. De bäddade för tillkomsten av de mest reaktionära krafterna.

Små steg eller stora språng?

90 % av befolkningen i vårt land tror fortfarande på vidskepelse, är fortfarande beroende av sin boskap för att skaffa sitt levebröd och har i liten utsträckning distanserat sig från gamla tiders värderingar och synsätt. De kan inte över en natt förväntas gå en utvecklingsväg som i vanliga fall kräver ett sekel. De kan inte plötsligt kliva upp till en högre eller modernare era av samhällsutveckling utan att först ha passerat andra nödvändiga skeden för en sådan samhällslig mognande. Ofta är det försök till dylika revolutionära språng som lagt grunden till våra bakslag i stället för att ge oss en plats på triumfens podium. Dessa erfarenheter bör lära oss visheten att aldrig mer glömma tiden, platsen och nivån för den generella stämningen i vårt samhälle och att aldrig mer bortse från principen om stegvisa förändringar.

Valen är mycket viktiga

Av Börje Almqvist

– Valen är mycket viktiga politiskt, socialt och ekonomiskt, säger Farooq Wardak, chef för den afghanska valövervakningsorganisationen i Kabul.

Idag uppfattar ingen den sittande interimregeringen som sin, utan någon annan grupp.

– Nu hör vi att regeringen tillhör Panjshirierna, jihadis (se fotnot) eller afghaner som kommit tillbaka från exil. Genom valen blir vi kvitt känslan att regeringen tillhör någon speciell grupp. Den kommer att tillhöra alla. Socialt är det viktigt eftersom huvudsakligen socialt accepterade människor kommer att få makten i regeringen.

Men Farooq Wardak har trots sin positiva inställning en krass syn på verkligheten.

– Det är bättre med val än inga val alls. Ett val kommer inte att lösa våra problem, men det är ett steg i rätt riktning. Krigsherrarnas makt har minskat. Det här valet kommer att bli bättre än de tidigare till Loya Jirgorna och nästa val kommer att bli bättre än det här.

Ekonomiskt ser han på sikt stora fördelar för landet.

– På grund av många års krig har folk blivit miljonärer utomlands istället för i Afghanistan. De vill inte investera här om vi inte har en demokratisk regering. Många av dessa människor har sagt till mig att om det finns en regering så kommer de att investera i Afghanistan.

Men vad har du för minimikrav för vad du betraktar som en demokratiskt acceptabelt val?

– Om 70 procent av de röstberättigade registrerar sig är det inte en dålig siffra. Allt över 50 procent är bra. Om fler än 50 procent av de som registrerat sig röstar är det tillräckligt. Jämför med England där 38 procent av de som registrerade sig röstade.

Men det finns ett litet problem med procentsatserna.

– Vi har inga tillförlitliga befolkningsdata. Därför vet vi inte hur många röstberättigade det finns. Vi har fått olika siffror. Den vi använder oss av är 9,9 miljoner röstberättigade.

Men det är inte antalet som registrerar sig som oroar Farooq Wardak.

– Det finns ett problem med obalansen i antalet människor som registrerar sig mellan olika etniska grupper. I pashtunbältet i söder och sydost är registreringen lägre än genomsnittet och det är ett problem för valens demokratiska legitimitet. Dessutom är

det problematiskt med hur nomaderna skall rösta och hur deras röster skall bokföras.

Många kvinnor registrerade

Vad gäller det förutspådda låga kvinnliga valdeltagandet och problem med att få fram tillräckligt med kvinnliga valarbetare lokalt är Farooq Wardak inte så oroad.

– Jag oroade mig för att andelen kvinnor som registrerar sig skulle gå ner när vi började registrera väljare utanför de större urbana centren. Istället kom antalet att öka. I juni hade andelen registrerade kvinnliga väljare ökat från 13 procent i december 2003 till 38 procent i slutet av juni 2004. Om vi inte kan rekrytera tillräckligt med kvinnliga valarbetare lokalt så får vi ta kvinnor från Kabul.

Men hur övertygar ni konservativa människor att kvinnorna skall få rösta?

– För att övertyga folk är det viktigare vem som för fram budskapet än budskapet i sig. Jag och många andra som arbetar med valet har arbetet inom biståndsorganisationer som har hjälpt människor. Det har gjort det lättare för oss att argumentera för valregistrering.

Farooq Wardak har tidigare arbetat 10 år för den Svenska Afghanistankommittén (SAK). Han var under flera år chef för SAK:s hälsoavdelning. Efter det var han chef för CDAP/UNOPS i Pakistan, som fram till i år var huvuddonator till SAK:s handikappprogram. Efter det arbetade han för en afghansk biståndsorganisation.

Är en demokratiskt vald regering viktig för Afghanistan och det afghanska folket?

– Absolut. En demokratiskt vald regering och president som valts i fria val av folket kommer att överbrygga gapet mellan centralregeringen och provinserna. Folk säger inte demokrati. De säger social rättvisa. Att de vill ha en del av kakan om de har en del av regeringen. Vi kommer bara att få våra rättigheter när vi har en del av regeringen.

Men kommer det efter valen verkligen bli möjligt att sprida presidentens och regeringens makt ut till provinserna?

– Absolut. Vi kommer att ha ett parlament som härstammar från hela nationen. De privata milisernas makt har minskat. Om vi får milisledarna till Kabul så blir de en del av centralregeringen. Idag ser de flesta av dem sin framtid knuten till centralregeringen. Låt oss ha parlamentet som ett träningscenter för andra. Med ett parlament så ser krigsherrarna andra möjligheter att leva än på det sätt de lever idag.

Att övertyga folk om att de skall rösta kräver sin egen logik.

– De argument jag använder för att övertyga folk är att de skall rösta på folk som vill ge dem ett bättre liv. Vad har de nuvarande ledarna gett er? Rösta på ledare som kan ge barnen mjölk och er själva bröd att äta.

Framtidsinvestering

Men finns det inte säkerhetsproblem som hotar valen?

– Det har funnits fyra olika typer av säkerhetsproblem. Först kom det anonyma brev där folk hotades till livet om de deltog i valet. Sedan började det kastas handgranater mot valarbetarna. Nästa steg var minor på vägarna där valarbetarna färdades. Nu är det bakhåll mot valarbetarna.

Farooq Wardak anser att talibanerna har misslyckats med att stoppa valprocessen, men...

– Om de börjar ge sig på lokalsamhällena så har vi ett problem eftersom vi inte kan skydda dem mer än vid vallokalerna. Som skydd har vi den nationella polisen på omkring 12 000 man och vi tänker använda oss av lokala säkerhetsmekanismer så som Arabaki, stampoliser. Att ha lokalsamhällena på vår sida är en varaktig säkerhetsåtgärd.

Farooq Wardak räknar inte med att FN:s säkerhetsstyrkor ISAF, som skall utökas från 6 500 man till 10 000 man före valet, kan vara till någon hjälp.

– De är bara i Kabul, Kunduz och Mazar-i-Sharif. Koalitionsstyrkor skall skydda valet på en del högriskställen, men jag vet inte med hur många man.

Men finns det inte ett samband mellan det amerikanska valet och det afghanska.

– Valet är vårt eget initiativ. Det är av afghaner för afghaner. Det har ingenting att göra med att George W Bush vill bli återvald. Det är ett sammanträffande. Vi följer Bonn-avtalet och konstitutionen. Om vi inte håller val så har vi ingen legitim regering. Folk skulle se en förlängning av den nuvarande regeringen som illegitim.

Men är kostnaden 102 miljoner dollar för att finansiera valet värt pengarna?

– Ja det är det. Pengarna bekostar mer än ett val. Valprocessen lämnar kapacitet efter sig när det är över. Många människor har fått träning och har valerfarenhet. Vi har aldrig haft ett riktigt val tidigare i Afghanistan. Folk kommer också att ha medvetandegjorts om val och demokrati. Det kommer också att finnas legala dokument om valprocessen liksom utrustning som kan användas i framtida val. Med det i åtanke är valet inte dyrt, tycker Farooq Wardak.

Fotnot: Panjshirierna är de som genom försvarsminister Fahim kontrollerar de väpnade styrkor som gick in i Kabul efter det att USA bombat talibanerna på flykt i november 2001. Fahim hade lovat att inte gå in med sina trupper i staden och det krävdes först att dessa skulle lämna Kabul innan FN:s fredsbevarande styrkor kom på plats.

Jehadis är de som på 1980-talet bekämpade de sovjetiska ockupationstrupperna och som på 1990-talet utkämpade ett blodigt inbördeskrig i Kabul, som kostade uppemot 60 000 civila livet. De flydde från Kabul i september 1996 när talibanerna brutit igenom frontlinjen öster om staden.

Valförberedelser i Badakshan

Av Börje Almqvist

Valförberedelserna i den nordostliga bergsprovinsen Badakshan är en praktisk och logistisk utmaning. Över halva provinsen med minst en miljon invånare saknar vägförbindelse. Där arbetar svensken Marcus Rydlund som samordnare av logistiken under registreringen av väljare. Det är en stor utmaning.

- Ett sånt här projekt har aldrig tidigare genomförts i den här skalan. Det finns ingen manual för hur saker och ting skall göras. Dessutom är det en enorm tidspress att hinna med allt som måste göras för att få det att fungera. Det uppstår hela tiden oväntade situationer där man måste fatta snabba beslut, berättar Marcus.

Det är inget nio till fem jobb.

- Vi arbetar sju dagar i veckan från sex-sju på morgonen. Att sluta vid 10-11 på kvällarna är ingen ovanlighet.

Helikoptrar, jeepar och åsnor

En av dom viktiga uppgifterna är att få ut materielen för registrering av väljarna till 195 olika platser för registreringen sker i provinsen. Samt transportera personalen.

- Vi har 41 små jeepar, tre pickups, samt en helikopter två dagar i veckan för att nå avlägsna delar av provinsen. Vi transporterar personalen så långt det finns vägar. Sedan får de ta sig fram med inhyrda åsnor om så behövs, berättar Marcus.

Ett stort problem i den eftersatta och synnerligen underutvecklade provinsen är att lokalt hitta kvalificerad personal.

- Men när man hittar personal som är bra, så är dom jättebra.

Marcus Rydlunds förra arbetsgivare var den Svenska Afghanistankommittén. Där var han bland annat en av de centralt ansvariga för flytten av centralkontoret från Peshawar i Pakistan till Kabul i mars 2003.

99 procent av de som anställs kommer från den ort där de arbetar. Bland dem finns 57 personer som skall gå runt i byarna och förklara varför man har val och hur det går till och vikten att registrera sig som väljare. En tredjedel av dem är kvinnor.

- I vissa avlägsna områden är det ett problem med analfabetismen. Där har vi varit tvungna att anställa folk från närliggande områden.

Det stora antalet lokalt anställda ute i distrikten (1 560 personer) gör att löneutbetalningarna, som sker i dollar, är en apparat i sig.

Marcus ansvarar dessutom för löneutbetalning till 2 000 lokalt anställda, varav många arbetande i otillgängliga väglösa dalar. Han har också hand om administration och personalfrågor i FN:s högkvarter för valet i provinshuvudstaden Faizabad.

- Till vissa platser tar det två veckor med åsna för att betala ut lönerna. I en del otillgängliga delar av provinsen får de sin lön med vår helikopter.

Men först är det en massa arbete centralt innan lönerna kan betalas.

- När vi får in närvarolistorna måste vi jämföra deras namnteckningar eller tumavtryck om de inte kan skriva och jämföra dem med de anställningspapper vi har här i Faizabad. Dessutom måste vi kolla att de ID-nummer som anges stämmer med dem vi har.

FN-poliser

FN har även 200 poliser bland sina anställda i Badakshan.

- Den lokala polisen har inte fordon eller pengar att föda sina män som skall skydda valprocessen i distrikten. Därför har vi försett dem med 20 jeepar och varje polis får fyra dollar om dagen och sängkläder.

Marcus har bara lovord för "sina män" i ett land där polisen för det mesta ses som en samling skurkar.

- Det är mycket bra poliser, som tar sitt arbete på stort allvar och är inte rädda för att ta egna initiativ. De har ingen arrogans. Jag har aldrig sett den här typen av polis tidigare i Afghanistan. De vet att de tjänar folket. Vi fick en ny polischef i Badakshan för en tid sedan. När jag träffade honom och han fick klart för sig vad jag arbetade med var hans första fråga: "Vad kan jag göra för dig?"

"Marcus poliser" vaktar de platser där folk registrerar sig som väljare. Det skall finnas 3 poliser per registreringsställe.

- Dessutom patrullerar de med bil på de platser där vi ber dem. Jag skickade bland annat en insatsstyrka till Keshim, där SAK helt nyligen fick en skola förstörd och till det närliggande distriktet Argu där det också rapporterades om oroligheter.

Utarmat uran – En framtida miljökatastrof?

Av Anders Davidson

I krig dör stridande och civila. När kriget är slut återvänder militären till förläggningarna och vapnen stuvats undan. Men inte alla vapen. Det finns vapen som långt efter det att kriget är slut fortsätter att skada och döda.

De senaste årtiondena har utarmat uran (Depleted Uranium, DU), ett nytt långtidsverkande massförstörelsevapen, tagits i bruk. Det finns i ett tjugotal länders arsenal, men det är USA och Storbritannien som har använt det. Första gången i det första Irakkriget 1991, senare i Bosnien, Kosovo och i Afghanistan, senast i fjolårets angrepp på Irak.

Uppskattningsvis har de avslutade och pågående krigen på Balkan, i Irak och i Afghanistan efterlämnat 2 500 ton giftigt urandamm. Den amerikanske professorn Marc Herold, från universitetet i New Hampshire, har uppskattat att det fanns minst 750 ton utarmat uran bara i de bomber som fälldes över Afghanistan.

Det är om utarmat uran (Depleted Uranium, DU), det här handlar. Utarmat uran blir över när vissa typer av kärnbränsle tillverkas. Som alla tungmetaller är utarmat uran mycket giftigt, det är ungefär hälften så radioaktivt som vanligt uran. I förhållande till sin volym är det extremt tungt, nästan dubbelt så tungt som bly och det finns gott om utarmat uran.

Utarmat uran används främst i ammunition som t ex är pansarbrytande. Det får sin förmåga att tränga igenom pansar av både sin tyngd och lättantändlighet. Vid en träff börjar det brinna och stålet smälter. En projektil passerar lätt genom tre pansarfordon. En bomb tränger 30 meter ner i marken innan den exploderar.

FN:s miljöprogram, UNEP, publicerade i oktober 1999 en preliminär rapport om konsekvenserna för hälsa och miljö av ”möjlig användning av utarmat uran under Kosovokonflikten 1999”, och rekommenderade bland annat utmärkning och avspärrning av områden som utsatts för beskjutning med uranprojektiler.

USA och NATO vägrade redovisa de geografiska mål som beskjutits med DU-projektiler.

Samtidigt avvisas all oro för att utarmat uran på något sätt kan vara farlig. Och även om inte någon koppling kunnat göras till utarmat uran har flera europeiska regeringar, bl a Frankrikes, Italiens och Belgiens, krävt förbud mot DU-ammunition sedan egna soldater som tjänstgjort i Kosovo dött i cancer.

Sanering svår och dyrbar

En stor del av den använda uranhaltiga ammunitionen missade målen och ligger spridd över marken eller trängde ner med risk för korrosion och spridning till grundvattnet. UNEP rekommenderar därför att alla kvarvarande stridsspetsar ska tas om hand och att dekontaminering ska ske av jorden samt att dessutom grundvattnet regelbundet ska kontrolleras.

Men saneringen är både dyrbar och svår. Projektilerna i marken kan inte upptäckas genom flygspaning eftersom de inte avger tillräcklig strålning. Istället måste den letas fram på traditionellt sätt med metalldetektorer. Fortfarande

har inte USA tillåtit mätningar av de radioaktiva nivåerna i Afghanistan. Och Afghanistan har varken kunskap eller resurser att genomföra egna mätningar.

På den miljömedicinska kliniken i Linköping arbetar läkaren Martin Tondel. Han säger att de studier som gjorts visserligen tyder på att riskerna med urandamm är små, men om utarmat uran som frigörs i en stridszon är lika ofarligt är inte undersökt.

Vid Karolinska institutet i Stockholm arbetar Anders Brahme, professor i medicinsk strålningsfysik. Efter ett besök i Irak 1999 befarade han att utarmat uran kan var farligare än de flesta dittills trott. Sedan det första Irakkriget för 13 år sedan har, enligt de irakiska läkare han talade med antalet missbildningar och cancerfall ökat dramatiskt. Cancer tar normalt minst tio år att utveckla.

Och Brahme tror att det kan finnas en koppling. Då användes stora mängder ammunition med utarmat uran. Han fick se bilder på nyfödda med märkliga missbildningar. Det är autentiska bilder. Och det är inte ett fåtal bilder. Han berättar att han såg bilder på flera olika barn som såg ut som cykloper, med bara ett öga i pannan. Cancerfallen, främst leukemi, har enligt irakisk statistik sexdubblats sedan 1991.

I Mitrovica i Kosovo har fallen av leukemi ökat med 300 procent och även där föds barn missbildade. Cirka 400 barn har fötts med olika fysiska skador och missfallen har fördubblats.

Anders Brahme tycker att ökningen av leukemi med 300 procent låter otrolig. Normalt tar det fem-sju år innan sjukdomen utvecklas. Men han vill inte avvisa uppgifterna från Koso-

vo som falska.

- Något mystiskt är det med uranammunitionen, något som vi inte känner till. Kanske bildar det utarmade uranet eller andra komponenter i ammunitionen en mer giftig förening när det antänds.

I varje fall är orsaken inte själva strålningen, snarare orsakas skadorna av de giftiga ämnen som frigörs när ammunitionen exploderar. Utarmat uran har en dubbel giftig effekt, dels en kemisk, dels en radioaktiv. När utarmat uran brinner bildas olika uranoxider och partikelmolnet sprids lätt i vinden. Den största faran utgör inandning. Om de små, fina partiklarna (diameter 1-5 mikrometer) fastnar i lungorna ökar risken för lungcancer, om dosen är hög hotar lungfibros.

Keith Baverstock arbetade i tolv år på Världshälsoorganisationens, WHO:s, Europakontor. Han lade 2003 fram en studie som visade att förekomsten av cancer bland civilbefolkningen i Irak hade ökat och det som följde av utarmat uran. Studien stoppades och Baverstock lämnade sin befattning.

Frågan är om statistiken från Irak också kan vara effekter av kemiska stridsmedel, de massförstörelsevapen Irak hade i början av 1990-talet. Men sådana fanns inte i Kosovo.

Anders Brahme anser att användningen av ammunitionen förmodligen kan jämföras med kemisk krigföring.

Mystisk massdöd

Han heter Doug Rokke, han är amerikansk major och före detta militärläkare. Han förde befäl över etthundra man. Hans uppdrag var att sanera utmed Dödens väg i Irak efter det första Irakkriget. Hans team var utrustat med skyddsdräkter och andningsmasker. Vägen kantades av utbrända pansarfordon, uppdraget hade inget slut. Mission impossible. Det flesta i teamet är idag sjuka, många har redan dött.

- Glöm det här med demokrati eller terroristbekämpning. Krig går ut på två saker: att döda och att förstöra. Punkt slut. End of story.

Doug Rokke har idag själv cancer. Han vill att vi ska veta. Därför reser han runt och beskriver verkningarna av utarmat uran på USA:s soldater. Och han fnyser åt de officiella dödssiffrorna från Irakkriget för tretton år sedan:

- Tiotusen har dött och en kvarts miljon har drabbats av bestående invaliditet, varje månad dör hundratalet före detta soldater.

Siffrorna gäller USA:s egen militära personal. Men mycket litet är känt om de effekter det utarmade uranet haft på civilbefolkningen. Tester som har gjorts i Irak visar att stora delar av den irakiska civilbefolkningen kan ha utsatts för det utarmade uranet.

Innan det går att fastställa ett orsakssamband mellan sjukdomar och dödsfall behövs mycket mer forskning. Kanske står hoppet till de skadade amerikanska veteraner, som gått till domstol för att få klarhet och ersättning.

Även om farorna med DU-ammunition skulle visa sig vara överdrivna kan

man, när militär och myndigheter tonar ner riskerna, minnas att det tog 50 år innan USA medgav att människor skadats medan atombomben utvecklades.

Valförberedelser i Badakshan

Innan besöket i Faizabad kontaktade undertecknad Marcus efter en larmrapport om oroligheter i Argu som är på vägen till Faizabad för att kontrollera om det var säkert att åka på vägen. Det blev ett lugnande besked. Marcus poliser hade patrullerat vägen i flera dagar och rapporterade att vägen var säker.

Marcus var delvis ansvarig för SAK-personalens säkerhet i Kabul när han arbetade för SAK. Även då var han vanligtvis väl underrättad om vad som hände på ett tidigt stadium.

- Vi håller dessutom ett öga på de områden där myndigheterna genomför förstörelse av opiumodlingar. Vi skickar dit våra poliser för att kontrollera att det inte förekommer några oroligheter som kan hota vår val personal.

Valens genomförande är viktiga för Afghanistans framtid. Även om alla med makt i provinsen säger sig vara för valens genomförande så tar FN:s valorganisation inte risken att det skall uppstå störningar som kan hindra deras genomförande.

Ibland har det visats sig riktigt att "revolutionen är historiens barnmorska" dvs en ny epok har på ett onaturligt sätt kunnat framfödas ur tidevarvets livmoder med hjälp av ett kejsarsnitt. Men om barnmorskan handlat slarvigt och varit orutinerad har den nyfödde riskerat att vara outvecklad och funktionshindrat. Därför är det viktigt att "utvecklingens moder" uthålligt avvaktar nio månader, nio dagar och nio timmar tills tidevarvet blir moget för att ett fullvuxet och friskt barn föds.

I annat fall riskerar idealiströrelserna att gå samma öde till mötes som vissa radikalvänsterströmmar i vårt land gick till mötes. Vi kommer aldrig att kunna uppnå en ny ordning utan grundläggande teoretiska utgångspunkter och genom införskaffandet av kunskap om de grundläggande förutsättningarna för att åstadkomma en utvecklad samhällsordning.

Lär av Amanullahs misstag

Den reformvänlige kung Amanullahs misslyckade erfarenheter är en vägande minnesbeta. Han försåg samhället förhastat med en modern stats alla ytliga symboler så som skapandet av lagstiftande organ, sammanställning av samtida lagar, inskränkning av befogenheter hos maktens översta skikt samt godkännande av en ny rättslig tribunal. Han ville se befolkningen och samhället i nya kläder. Men det fanns ett systemfel. Folkets tankar hade nedfrusits av dogmatismens kroniska sjukdom. Å ena sidan konfronterades denne välvillige förgrundsgestalt med en förhärskande inhemsk ignorans och å andra sidan med dåtidens supermakt Storbritannien. Kungen hade missbedömt styrkerelationen i sin och Storbritanniens utrikespolitik. I kriget mellan modernt och åldrat förlorade kung Amanullah striden till fördel för det gamla. Detta var möjligt på grund av upprorsmakeriet som probrittiska agenter uppväckte vilket i sin tur var ett bevis på den låga tröskeln på de sociala förståndena.

Denna smärtsamma och historiskt tydliga lärdom som många av våra nytänkare betalade ett högt pris för var av sådant slag att det borde uppmanat oss till mera tolerans och resonemang. Men antingen vi lyssnade för lite eller inte alls så blev resultatet att vi ignorerade historiens förvarningar. Denna åkomma av att lyssna för lite eller att inte lyssna alls håller fortsatt i sig.

Utän teoretiskt eller filosofiskt underlag kan inga reformer fullbordas oavsett deras namn, form eller modell och oavsett om de är av ekonomisk, politisk, social eller kulturell art.

Den konstitutionella monarkins rörelse som utan tvekan var den mest originella, nationella och avvägda intellektuella rörelsen hade inget stöd i nutida ideologiska och filosofiska pelare. Rörelsen hade hamnat i ett motsägelsefullt tillstånd. Å ena sidan hade de kopplingar till intellektualism och modernitet och å andra sidan med religiösa föreskrifter vilket i praktiken var motsägelsefullt.

Ett av de nödvändigaste instrumenten för att formulera en tidsenlig åskådning är att vi är kapabla att ompröva och revidera synen på alla personligheter och varianter av dogmatisk tänkande som kan leda till skapandet av totalitära och enväldiga system. I vårt och andra islamiska samhällen är det de intellektuella troendes plikt att med hjälp av vetenskap och religiösa föreskrifter hitta ingången till den samtida epoken, något som judiska och kristna pionjärer genomförde för flera århundraden sedan. Det finns ingen tvekan om att den heliga religionen islam har denna kapacitet. Det är de religiösa forskarnas uppgift att bestämma och lyfta upp dessa värderingar samt integrera dem med ekonomin, politiken och juridiken.

Vi måste studera vår historia

Enligt vår bedömning präglas fortsatt delar av vänsterns mångfald av ett dogmatiskt tänkande och ensidighet. Vissa rörelser med kopplingar till arbetarklassen har fortfarande inte besvarat alla frågor när det gäller deras förhållande till samtidens forskning och danande filosofi, så som de borde och skulle ha gjort. En del av dem insisterar ännu envist och hårdnackat på den eviga riktigheten i deras dogmer. Översyn, korrigerings och anmärkning tillåts inte tangeras deras yttrande och handlingar. Detta trots att den nya världens verklighet under de senaste 35 åren har visat ogiltigheten och invaliditeten i många dogmer samt tvingat stora arbetarstater till översyn av grunder och principer för sina samhällsbyggen.

Skribenten till dessa rader godtar inte alls den kapitalistiska världens nya flört som är förtäckta i handelns s.k. fria marknad, den ojämlika handeln mellan norr och syd samt exporten av ideologi och politiska system till tredje världen som är en skapelse av de nykonservativa i väst. Skribenten vill framhålla att en kraftmätning mot en sådan gigant med de gamla och obehövlige ideologiska vapnen är omöjlig. Det som behövs är att möta opponenter med en annan utrustning.

Tiden har kommit för att vi ännu en gång bör sätta oss ned och mycket grundligt studera vårt eget lands historia. Detta för att förstå sanningen i att ingen ideologi kommer att få rotfästen där, såvida inte i första steget ideologin växer ihop med individernas kroppar, själar och levnadsmiljö och själv bevisar sin egen historicitet och aktualitet. Utan att en tanke mognar i samhällets livmoder och i det allmänna samvetet kommer vi aldrig att uppnå den nya eran och vi kommer inte att glädjas av segern.

Översättare: Maiwand Osman